

Osnovy – BIOLOGIE - Oktáva

Téma: Genetika

RVP – Očekávané výstupy – žák:	Školní výstupy – žák:	Učivo:
<ul style="list-style-type: none"> - využívá znalosti o genetických zákonitostech pro pochopení rozmanitosti organismů - analyzuje možnosti využití znalostí z oblasti genetiky v běžném životě 	<ul style="list-style-type: none"> - uvést příklady praktického využití metod genového inženýrství a jejich přínos pro člověka - objasnit praktický a vědecký význam genomu člověka a jiných organismů - objasnit podstatu procesu klonování - charakterizovat abiotické a biotické faktory v prostředí a jejich vliv na organismy - popsat koloběhy základních biogenních prvků v přírodě - porovnat uložení genetické informace v prokaryotní a eukaryotní buňce - charakterizovat a rozpoznat jednotlivé fáze mitózy a meiózy - objasnit genetické důsledky mitózy a meiózy - vysvětlit podstatu a genetické důsledky crossing-overu - uvést rozdíly v genetice prokaryotní a eukaryotní buňky - vysvětlit Mendelovy zákony, jejich aplikace na příkladech - objasnit genové interakce - vysvětlit princip a důsledky vazby genů, Morganovy zákony - popsat typy chromozomového určení pohlaví - objasnit podstatu dědičnosti znaků vázaných na pohlaví - vysvětlit evoluční význam pohlavního rozmnožování - praktické poznávání přírody - charakterizovat faktory podmiňující proměnlivost organismů - uvést příklady různých typů mutací, příčiny jejich vzniku a jejich následky - zhodnotit význam mutací z hlediska evolučního a zdravotního - uvést příklady potenciálních mutagenů v prostředí - objasnit genetické zákonitosti v autogamické populaci 	<p>Molekulární a buněčné základy dědičnosti, dědičnost a proměnlivost, genetika člověka, genetika populací</p>
<ul style="list-style-type: none"> - používá správně základní ekologické pojmy - objasňuje základní ekologické vztahy 	<ul style="list-style-type: none"> - uvést příklady druhů se širokou a úzkou ekologickou valencí - popsat příklady adaptací organismů na různé abiotické faktory prostředí - objasnit vztah mezi vlastnostmi vody a množstvím biomasy ve vodě - uvést příklady negativního vlivu lidské činnosti na určité organismy - uvést znaky populace a faktory ovlivňující její početnost - charakterizovat vzájemné vztahy mezi organismy a populacemi, uvést příklady - charakterizovat projevy a důsledky vnitrodruhové a mezidruhové konkurence - objasnit význam biologické regulace jako přirozeného řešení problémů s přemnoženými druhy a uvést konkrétní příklady - zdůvodnit nezbytnost jednotlivých složek ekosystému - odvodit podmínky, za nichž je možné opětovné vysazení vybraných druhů do oblastí, v nichž byly vyhubeny - interpretovat grafické záznamy struktury a vývoje populace - navrhnout postupy biologické regulace vybraných druhů přemnožených škůdců - definovat pojem společenstvo, popsat základní typy společenstev - popsat strukturu společenstva a vysvětlit, které faktory ovlivňují charakter společenstva na dané lokalitě - charakterizovat ekosystém a základní typy ekosystémů střední Evropy - uvést příklady potravních řetězců, koloběhu živin a toku energie v modelových ekosystémech 	<p>Základní ekologické pojmy, podmínky života, biosféra a její členění</p>
<ul style="list-style-type: none"> - aplikuje praktické metody poznávání přírody - dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé přírody 	<ul style="list-style-type: none"> - aplikuje praktické metody poznávání přírody - dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé přírody 	<p>Genetika</p>

Tematický plán - BIOLOGIE – OKTÁVA

Charakteristika vyučovacího předmětu: Učivo oktávy obsahuje kapitoly z obecné genetiky, molekulární biologie, genetiky člověka a ekologie.

Učebnice: Jan Jelínek, Vladimír Zicháček: Biologie pro gymnázia (Olomouc 2007)

Eduard Kočárek: Genetika (Scientia 2008)

Časová dotace: 1 hodina týdně

Školní výstupy	Tematické okruhy Učivo	Klíčové kompetence	Počet hodin	Měsíc	Výchovně vzdělávací strategie	Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> - porovná uložení genetické informace v prokaryotní a eukaryotní buňce - charakterizuje a rozpoznat jednotlivé fáze mitózy a meiózy - objasní genetické důsledky mitózy a meiózy - vysvětlí podstatu a genetické důsledky crossing-overu - uved rozdíly v genetice prokaryotní a eukaryotní buňky - zná aktuální vědecké informace v oboru 	Genetika buňky	Kompetence k učení Vybírá vhodné způsoby učení, vyhledává a třídí informace, využívá je v praktickém životě. Vytváří si komplexnější pohled na přírodní a společenské jevy.	4	září	Vyučovací hodina Samostatná práce Skupinová práce Rozhovor Referát Práce	Integrace do předmětu Osobnostní a sociální výchova - rozvoj schopnostního poznávání - psychohygiena - mezilidské vztahy - komunikace i digitálním prostředím
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí Mendelovy zákony, jejich aplikace na příkladech - objasní genové interakce - vysvětlí princip a důsledky vazby genů, Morganovy zákony - popíše typy chromozomového určení pohlaví - objasní podstatu dědičnosti znaků vázaných na pohlaví - vysvětlí evoluční význam pohlavního rozmnožování - praktické poznávání přírody - zná nejmodernější výzkumy a přístroje používané v oboru 	Genetika mnohobuněčné-ho organismu	Kompetence k řešení problémů Vyhledává informace vhodné k řešení Problémů, volí vhodné způsoby řešení, osvědčené postupy aplikuje.	3	říjen	<ul style="list-style-type: none"> - s učebnicí - s knihou - s encyklopedií - s internetem - s výukovým programem na PC - s klíčem - s atlasem - zadání práce v MS Teams - zpracování PPT - práce a orientace www se zaměřením na biologii - stahování informací z www a jejich následná úprava - jednoduchá úprava grafů a fotografií - práce s aplikacemi Kahoot! - práce se senzory 	Výchova demokratického občana - občanská společnost a škola - spolupráce s institucemi v obci - občan, občanská společnost a principy soužití s minoritami
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje faktory podmiňující proměnlivost organismů - uvede příklady různých typů mutací, příčiny jejich vzniku a jejich následky - zhodnotí význam mutací - uvede příklady potenciálních mutagenů v prostředí - objasní genetické zákonitosti v autogamické populaci - vysvětlí podstatu genetické rovnováhy v panmiktické populaci - řeší jednoduché příklady pomocí zákona Hardy - Weinberga - charakterizuje faktory narušující genetickou rovnováhu v populaci - vysvětlí, v čem spočívá nebezpečí přibuzenského křížení - umí vytvořit PPT a prezentovat základní fakta 	LP	Kompetence komunikativní Formuluje a vyjadřuje myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně. Naslouchá, diskutuje, vhodně argumentuje.	1			
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje faktory podmiňující proměnlivost organismů - uvede příklady různých typů mutací, příčiny jejich vzniku a jejich následky - zhodnotí význam mutací - uvede příklady potenciálních mutagenů v prostředí - objasní genetické zákonitosti v autogamické populaci - vysvětlí podstatu genetické rovnováhy v panmiktické populaci - řeší jednoduché příklady pomocí zákona Hardy - Weinberga - charakterizuje faktory narušující genetickou rovnováhu v populaci - vysvětlí, v čem spočívá nebezpečí přibuzenského křížení - umí vytvořit PPT a prezentovat základní fakta 	Genetická proměnlivost Genetika populací	Kompetence sociální a personální Účinně spolupracuje ve skupině, podílí se na vytváření pravidel práce v týmu. Kompetence občanská Respektuje přesvědčení druhých lidí. Chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy.	4	listopad		Environmentální výchova - ekosystémy - základní podmínky života - lidské aktivity a problémy ŽP - vztah člověka k prostředí - vyhledávání informací a rozšiřování povědomí v digitálním prostředí
<ul style="list-style-type: none"> - uvede základní metody výzkumu genetiky člověka - uvést příklady dědičných chorob člověka, řešit jednoduché příklady - vysvětlí význam lékařské genetiky - posoudí na základě předloženého rodokmenu ohrožení potomků v případě výskytu geneticky podmíněné choroby v rodině - řeší jednoduché úlohy, při kterých se z rodokmenu určí typ dědičnosti sledovaného znaku a doplní genotypy určených jedinců - sestaví jednoduchý rodokmen - Dle historického období či tématu, vyhledá vhodnou www s fakty. 	Genetika člověka	Kompetence pracovní Používá bezpečně a účinně materiály. Využívá znalosti a zájmu vlastního rozvoje a přípravy na budoucnost. Kompetence digitální Žák pracuje s digitální technikou a jejími	3	prosinec		Mediální výchova - práce v realizačním týmu - kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - orientace ve světě médií – tradičních i digitálních - kritický přístup k mediálním

- umí vytvořit soutěž v aplikaci Kahoot!		programy, zpracovává informace digitálního obsahu a rozumí jim, volí inovativní postupy, řeší technické problémy digitálních technologií.			PASCO	sdělením
- popíše složení, strukturu a funkce nukleových kyselin - objasní podstatu genetického kódu - popíše průběh replikace, transkripce a translace - objasní pojem gen, exprese genetické informace, princip regulace genové exprese - praktické metody poznávání přírody - pracuje se senzory PASCO	Molekulární zásady dědičnosti LP	Vnímá pokrok a proměnlivost digitálních technologií; dopad na společnost a životní prostředí. Zajišťuje bezpečnost technologií i dat, chrání je, jedná v digitálním prostředí eticky.	3 1	leden		
- uvede příklady praktického využití metod genového inženýrství a jejich přínos pro člověka - objasní praktický a vědecký význam genomu člověka a jiných organismů - objasní podstatu procesu klonování - charakterizuje abiotické a biotické faktory v prostředí a jejich vliv na organismy - popíše koloběhy základních biogenních prvků v přírodě -- zná aktuální vědecké informace, výzkumy a přístroje používané v oboru	Molekulární zásady dědičnosti, ekologie		4	únor		
- uvede příklady druhů se širokou a úzkou ekologickou valencí - popíše příklady adaptací organismů na různé abiotické faktory prostředí - objasní vztah mezi vlastnostmi vody a množstvím biomasy ve vodě - uvede příklady negativního vlivu lidské činnosti na určité organismy - uvede znaky populace a faktory ovlivňující její početnost - charakterizuje vzájemné vztahy mezi organismy a populacemi, uvést příklady - charakterizuje projevy a důsledky vnitrodruhové a mezidruhové konkurence - objasní význam biologické regulace jako přirozeného řešení problémů s přemnoženými druhy a uvést konkrétní příklady - zdůvodní nezbytnost jednotlivých složek ekosystému - odvodí podmínky, za nichž je možné opětovné vysazení vybraných druhů do oblastí, v nichž byly vyhubeny - interpretuje grafické záznamy struktury a vývoje populace - navrhne postupy biologické regulace vybraných druhů přemnožených škůdců - definuje pojem společenstvo, popíše základní typy společenstev - pracuje s aplikací PlantNet - vyhledá vhodnou www s fakty. - umí vytvořit soutěž v aplikaci Kahoot! - umí vytvořit video, film	Ekologie		4	březen		
- charakterizuje ekosystém a základní typy ekosystémů - uvede příklady potravních řetězců, koloběhu živin a toku energie v modelových ekosystémech - objasní vzájemnou souvislost mezi biotickými a abiotickými faktory ekosystému - hodnotí změny v ekosystému a uvést příklady krátkodobých a dlouhodobých změn a jejich důsledků - určí výskyt biomů na Zemi jako přirozený důsledek dlouhodobého působení klimatických faktorů a změn v zemské kůře - určí nejdůležitější principy trvale udržitelného rozvoje - charakterizuje základní formy a principy ochrany přírody v ČR - uvede základní znečišťovatele vody, půdy a atmosféry - objasní vzájemnou provázanost ochrany druhů s ochranou jejich přirozeného prostředí - zná aktuální vědecké informace, výzkumy a přístroje používané v oboru	Ekologie		4	duben		

